REZOLUCJA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO (UE) 2026/1690

z dnia 29 kwietnia 2026 r.

zawierająca uwagi stanowiące integralną część decyzji w sprawie absolutorium z wykonania budżetu wspólnych przedsięwzięć Unii Europejskiej za rok budżetowy 2024

PARLAMENT EUROPEJSKI,

— uwzględniając swoją decyzję w sprawie absolutorium z wykonania budżetu Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Ekologicznego Lotnictwa za rok budżetowy 2024,

— uwzględniając swoją decyzję w sprawie absolutorium z wykonania budżetu Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Biotechnologicznej Europy Opartej na Obiegu Zamkniętym za rok budżetowy 2024,

— uwzględniając swoją decyzję w sprawie absolutorium z wykonania budżetu Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Czystego Wodoru za rok budżetowy 2024,

— uwzględniając swoją decyzję w sprawie absolutorium z wykonania budżetu Wspólnego Europejskiego Przedsięwzięcia Kolejowego za rok budżetowy 2024,

— uwzględniając swoją decyzję w sprawie absolutorium z wykonania budżetu Europejskiego Centrum Kompetencji Przemysłowych, Technologicznych i Badawczych w dziedzinie Cyberbezpieczeństwa za rok budżetowy 2024,

— uwzględniając swoją decyzję w sprawie absolutorium z wykonania budżetu Wspólnego Przedsięwzięcia w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali za rok budżetowy 2024,

— uwzględniając swoją decyzję w sprawie absolutorium z wykonania budżetu Europejskiego Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej za rok budżetowy 2024,

— uwzględniając swoją decyzję w sprawie absolutorium z wykonania budżetu Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Programu EDCTP3 w dziedzinie Globalnego Zdrowia za rok budżetowy 2024,

— uwzględniając swoją decyzję w sprawie absolutorium z wykonania budżetu Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Inicjatywy w dziedzinie Innowacji w Ochronie Zdrowia za rok budżetowy 2024,

— uwzględniając swoją decyzję w sprawie absolutorium z wykonania budżetu Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Czipów za rok budżetowy 2024,

— uwzględniając swoją decyzję w sprawie absolutorium z wykonania budżetu Wspólnego Przedsięwzięcia w celu Badań z zakresu Zarządzania Ruchem Lotniczym w Jednolitej Europejskiej Przestrzeni Powietrznej 3 za rok budżetowy 2024,

— uwzględniając swoją decyzję w sprawie absolutorium z wykonania budżetu Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Inteligentnych Sieci i Usług za rok budżetowy 2024,

— uwzględniając art. 102 Regulaminu i załącznik V do Regulaminu,

— uwzględniając opinię przedstawioną przez Komisję Transportu i Turystyki,

— uwzględniając rozporządzenie Rady (UE) nr 833/2014 z dnia 31 lipca 2014 r. dotyczące środków ograniczających w związku z działaniami Rosji destabilizującymi sytuację na Ukrainie [1], decyzję Rady 2014/512/WPZiB z dnia 31 lipca 2014 r. dotyczącą środków ograniczających w związku z działaniami Rosji destabilizującymi sytuację na Ukrainie [2] oraz kolejne pakiety sankcji przyjęte przez Radę wobec Rosji w odpowiedzi na jej agresję militarną wobec Ukrainy,

— uwzględniając sprawozdanie Komisji Kontroli Budżetowej (A10-0046/2026),

[1] Dz.U. L 229 z 31.7.2014, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2014/833/oj.
[2] Dz.U. L 229 z 31.7.2014, s. 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2014/512/oj.

A. mając na uwadze, że Wspólne Przedsięwzięcie w celu Badań z zakresu Zarządzania Ruchem Lotniczym w Jednolitej Europejskiej Przestrzeni Powietrznej 3, Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Ekologicznego Lotnictwa, Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inicjatywy w dziedzinie Innowacji w Ochronie Zdrowia, Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czystego Wodoru, Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Biotechnologicznej Europy Opartej na Obiegu Zamkniętym, Wspólne Europejskie Przedsięwzięcie Kolejowe, Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inteligentnych Sieci i Usług oraz Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Programu EDCTP3 w dziedzinie Globalnego Zdrowia zostały ustanowione rozporządzeniem Rady (UE) 2021/2085 ([3]), przy czym rozporządzenie to zwane jest jednolitym aktem podstawowym;

B. mając na uwadze, że Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Kluczowych Technologii Cyfrowych zostało ustanowione rozporządzeniem (UE) 2021/2085; mając na uwadze, że w lipcu 2023 r. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Kluczowych Technologii Cyfrowych przekształcono we Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów na mocy rozporządzenia Rady (UE) 2023/1782 ([4]);

C. mając na uwadze, że Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej zostało ustanowione w kwietniu 2007 r. decyzją Rady 2007/198/Euratom ([5]);

D. mając na uwadze, że Wspólne Przedsięwzięcie w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali zostało ustanowione rozporządzeniem Rady (UE) 2021/1173 ([6]);

E. mając na uwadze, że Europejskie Centrum Kompetencji Przemysłowych, Technologicznych i Badawczych w dziedzinie Cyberbezpieczeństwa zostało utworzone na mocy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/887 ([7]);

F. mając na uwadze, że Wspólne Przedsięwzięcie w celu Badań z zakresu Zarządzania Ruchem Lotniczym w Jednolitej Europejskiej Przestrzeni Powietrznej 3 jest partnerstwem publiczno-prywatnym na rzecz opracowania zmodernizowanego systemu zarządzania ruchem lotniczym w Europie i szybszego utworzenia cyfrowej europejskiej przestrzeni powietrznej za pomocą badań naukowych i innowacji;

G. mając na uwadze, że Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Ekologicznego Lotnictwa to partnerstwo publiczno-prywatne ukierunkowane na badania naukowe i innowacje na rzecz transformacji lotnictwa w kierunku zrównoważonej i neutralnej dla klimatu przyszłości;

H. mając na uwadze, że Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inicjatywy w dziedzinie Innowacji w Ochronie Zdrowia jest partnerstwem publiczno-prywatnym skupiającym się na interdyscyplinarnych, zrównoważonych i skoncentrowanych na pacjencie badaniach i innowacjach w dziedzinie zdrowia;

I. mając na uwadze, że Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czystego Wodoru jest partnerstwem publiczno-prywatnym działającym w zakresie badań i innowacji w dziedzinie technologii ogniw paliwowych i technologii wodorowych;

J. mając na uwadze, że Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów jest partnerstwem publiczno-prywatnym, które wspiera rozwój innowacyjnych technologii półprzewodnikowych nowej generacji i wzmacnia europejskie zdolności w zakresie produkcji czipów w ramach inicjatywy „Czipy dla Europy";

K. mając na uwadze, że Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Biotechnologicznej Europy Opartej na Obiegu Zamkniętym jest partnerstwem publiczno-prywatnym skupiającym się na badaniach naukowych i innowacjach na rzecz zrównoważonego i konkurencyjnego sektora bioprzemysłu o obiegu zamkniętym;

L. mając na uwadze, że Wspólne Europejskie Przedsięwzięcie Kolejowe jest partnerstwem publiczno-prywatnym w dziedzinie badań i innowacji w sektorze kolei;

M. mając na uwadze, że Wspólne Przedsięwzięcie w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali jest partnerstwem publiczno-prywatnym umożliwiającym łączenie zasobów na potrzeby rozwoju i wdrażania obliczeń wielkiej skali w Europie;

N. mając na uwadze, że Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inteligentnych Sieci i Usług jest partnerstwem publiczno-prywatnym, którego celem jest ułatwianie rozwoju oraz budowanie wiodącej pozycji Europy w przemyśle w zakresie sieci i usług 5G i 6G;

([3]) Rozporządzenie Rady (UE) 2021/2085 z dnia 19 listopada 2021 r. ustanawiające wspólne przedsięwzięcia w ramach programu „Horyzont Europa" oraz uchylające rozporządzenia (WE) nr 219/2007, (UE) nr 557/2014, (UE) nr 558/2014, (UE) nr 559/2014, (UE) nr 560/2014, (UE) nr 561/2014 i (UE) nr 642/2014 (Dz.U. L 427 z 30.11.2021, s. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2085/oj).

([4]) Rozporządzenie Rady (UE) 2023/1782 z dnia 25 lipca 2023 r. w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) 2021/2085 ustanawiającego wspólne przedsięwzięcia w ramach programu „Horyzont Europa" w odniesieniu do Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Czipów (Dz.U. L 229 z 18.9.2023, s. 55, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1782/oj).

([5]) Decyzja Rady 2007/198/Euratom z dnia 27 marca 2007 r. powołująca Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej oraz przyznająca mu określone korzyści (Dz.U. L 90 z 30.3.2007, s. 58, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2007/198/oj).

([6]) Rozporządzenie Rady (UE) 2021/1173 z dnia 13 lipca 2021 r. w sprawie ustanowienia Wspólnego Przedsięwzięcia w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali i uchylające rozporządzenie (UE) 2018/1488 (Dz.U. L 256 z 19.7.2021, s. 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1173/oj).

([7]) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/887 z dnia 20 maja 2021 r. ustanawiające Europejskie Centrum Kompetencji Przemysłowych, Technologicznych i Badawczych w dziedzinie Cyberbezpieczeństwa oraz sieć krajowych ośrodków koordynacji (Dz.U. L 202 z 8.6.2021, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/887/oj).

O. mając na uwadze, że Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Programu EDCTP3 w dziedzinie Globalnego Zdrowia jest partnerstwem publiczno-prywatnym skupiającym się na zmniejszeniu obciążenia społeczno-gospodarczego związanego z chorobami zakaźnymi w Afryce Subsaharyjskiej dzięki nowym i udoskonalonym technologiom w dziedzinie zdrowia, a także na poprawie globalnej gotowości i reagowania na choroby zakaźne;

P. mając na uwadze, że Europejskie Centrum Kompetencji Przemysłowych, Technologicznych i Badawczych w dziedzinie Cyberbezpieczeństwa ustanowiono z myślą o współpracy z siecią krajowych centrów koordynacyjnych w celu wspierania innowacji i polityki przemysłowej w dziedzinie cyberbezpieczeństwa;

Q. mając na uwadze, że celem Europejskiego Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej jest wnoszenie przez Unię wkładu w międzynarodowy projekt ITER w zakresie energii termojądrowej, wdrażanie umowy między Euratomem a Japonią w sprawie szeroko zakrojonej koncepcji oraz przygotowanie do budowy demonstracyjnego reaktora syntezy jądrowej wraz z instalacjami towarzyszącymi;

R. mając na uwadze, że Unia Europejska przyjęła bezprecedensowo dużą liczbę pakietów sankcji związanych z rosyjską wojną napastniczą przeciwko Ukrainie, których celem jest podważenie zdolności Rosji – gospodarczych, finansowych i wojskowych – do prowadzenia działań wojennych, a tym samym definitywne zakończenie wojny napastniczej, obrona integralności terytorialnej Ukrainy i bezpieczeństwa jej ludności oraz zapewnienie poszanowania zasad prawa międzynarodowego i Karty Narodów Zjednoczonych; mając na uwadze, że Unia Europejska przyjęła szereg środków mających na celu całkowite zakończenie zależności Unii od energii rosyjskiej, w tym w sektorze energii jądrowej;

S. mając na uwadze, że Europejski Trybunał Obrachunkowy („Trybunał") ogłosił wprowadzenie zmienionego podejścia do kontroli wspólnych przedsięwzięć, począwszy od roku budżetowego 2025;

Uwagi ogólne

1. z zadowoleniem przyjmuje rolę wspólnych przedsięwzięć we wspieraniu badań naukowych i innowacji w obszarach transportu, energii, ochrony zdrowia, bioprzemysłu o obiegu zamkniętym, kluczowych podzespołów i układów elektronicznych, sztucznej inteligencji i obliczeń superkomputerowych oraz systemów sieciowych; wzywa wspólne przedsięwzięcia, by ułatwiały przekształcanie wiedzy naukowej w gotowe do wprowadzenia na rynek innowacje oraz wprowadzały mechanizmy gwarantujące, że ich działania przyczyniają się do wzmacniania globalnej autonomii strategicznej, konkurencyjności, bezpieczeństwa, w tym cyberbezpieczeństwa, zrównoważenia środowiskowego oraz celów klimatycznych Europy, co pozwoli chronić krytyczne badania naukowe, dane oraz infrastrukturę; wzywa wspólne przedsięwzięcia do promowania regularnych szkoleń w zakresie cyberbezpieczeństwa, aby wzmocnić odporność na cyberzagrożenia;

2. przypomina, że w obecnych wieloletnich ramach finansowych (WRF), zgodnie z ustaleniami Trybunału, wspólne przedsięwzięcia w dziedzinie badań naukowych i innowacji mają zarządzać znacznym budżetem w wysokości 17,2 mld EUR pochodzącym z wkładu pieniężnego Unii oraz pozyskać środki w wysokości 21,3 mld EUR od innych członków; podkreśla, że w obecnych WRF Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej ma zarządzać budżetem w wysokości 5,6 mld EUR ([8]);

3. podkreśla, że w kontekście kolejnych WRF na lata 2028–2034 wspólne przedsięwzięcia będą nadal miały zasadnicze znaczenie dla wzmacniania strategicznej autonomii, zrównoważonego rozwoju, bezpieczeństwa i konkurencyjności Unii; w związku z tym wzywa Komisję i władzę budżetową do dopilnowania, aby wspólne przedsięwzięcia były wyposażone w wystarczające, stabilne i długoterminowe finansowanie w przyszłych WRF, współmierne do rozszerzających się obowiązków oraz ich roli jako kluczowych motorów innowacji w strategicznych sektorach, takich jak energia, technologie cyfrowe, półprzewodniki, czysta energia, zdrowie oraz badania w dziedzinie obronności;

4. zwraca uwagę, że wspólne przedsięwzięcia opierają się na partnerstwach publiczno-prywatnych, które kierują inwestycjami i wykorzystują fundusze publiczne i prywatne do wspierania realizacji wspólnych celów; przypomina w związku z tym, że wkłady członków prywatnych muszą spełniać ustalone cele, aby takie partnerstwa były nadal wzajemnie korzystne; zwraca uwagę, że ze względu na niewystarczające wkłady członków prywatnych niektóre wspólne przedsięwzięcia napotykają trudności finansowe w osiąganiu swoich celów; ponadto apeluje do wspólnych przedsięwzięć i Komisji, by unikały nadmiernego polegania na wkładach rzeczowych z tytułu działalności dodatkowej jako środku realizacji celów, oraz by zagwarantowały odpowiednie, przejrzyste i proporcjonalne wykorzystanie tych wkładów, ponieważ działania te nie są częścią programów prac i budżetów wspólnych przedsięwzięć i nie są kontrolowane przez Trybunał; w związku z tym wzywa do zwiększenia przejrzystości i nadzoru Komisji nad metodami sprawozdawczości i walidacji wkładów rzeczowych z tytułu działalności dodatkowej oraz do priorytetowego traktowania wkładów związanych z działaniami finansowanymi przez wspólne przedsięwzięcia, którym przyznano dotacje w drodze przetargu;

([8]) https://commission.europa.eu/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/iter_en.

5. uznaje istotną rolę wspólnych przedsięwzięć w budowaniu strategicznej autonomii, gotowości i odporności Unii w szybko zmieniającym się globalnym kontekście geopolitycznym, naznaczonym złożonymi i ewoluującymi wyzwaniami; wyraża uznanie dla wkładu wspólnych przedsięwzięć w innowacje technologiczne, autonomię cyfrową i cyberbezpieczeństwo, zrównoważone rozwiązania w zakresie transportu, niezależność energetyczną, gospodarkę o obiegu zamkniętym oraz zdrowie publiczne;

6. wzywa wszystkie wspólne przedsięwzięcia do zachowania najwyższej czujności we współpracy z partnerami międzynarodowymi, przy pełnym poszanowaniu obowiązującego unijnego systemu środków ograniczających oraz celu, jakim jest ochrona strategicznej autonomii Europy;

7. uznaje znaczący wkład wspólnych przedsięwzięć w rozwój badań naukowych, innowacji i rozwoju technologicznego w sektorach takich jak lotnictwo, kolej oraz zarządzanie ruchem lotniczym; potwierdza ich zasadniczą rolę we wspieraniu priorytetowych celów Unii w zakresie strategicznej autonomii, zrównoważonego rozwoju, transformacji cyfrowej, bezpieczeństwa i konkurencyjności;

8. uznaje, że wspólne przedsięwzięcia Unii Europejskiej stanowią kluczowy instrument wzmacniania zdolności Unii w zakresie badań naukowych i innowacji przez wspieranie partnerstw publiczno-prywatnych na dużą skalę w strategicznych dziedzinach przemysłu; uznaje, że łącząc zasoby, koordynując współpracę transgraniczną i wypełniając lukę między badaniami naukowymi a wprowadzaniem do obrotu, wspólne przedsięwzięcia przyczyniają się do przyspieszenia postępu technologicznego, którego poszczególne podmioty nie byłyby w stanie osiągnąć samodzielnie; ponownie podkreśla jak ważne jest, by wspólne przedsięwzięcia gwarantowały przejrzystość, rozliczalność oraz efektywne zarządzanie środkami publicznymi;

9. uznaje, że dzięki mobilizacji przemysłu, środowisk akademickich, małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) oraz organów publicznych wokół wspólnych celów wspólne przedsięwzięcia zapewniają efektywne wykorzystanie środków Unii, wzmacniają przywództwo Europy w zakresie strategicznych technologii o kluczowym znaczeniu, wspierają innowacje oparte na wartościach oraz strategiczną autonomię Unii, a także przyczyniają się bezpośrednio do zrównoważonego wzrostu gospodarczego i tworzenia wysokiej jakości miejsc pracy w całej Unii;

10. wzywa wspólne przedsięwzięcia do zintensyfikowania działań w zakresie komunikacji instytucjonalnej w celu zapewnienia szerokiej świadomości społecznej na temat ich wkładu w realizację celów Unii oraz konieczności i wartości dodanej zinstytucjonalizowanych partnerstw z udziałem podmiotów prywatnych, a także do prowadzenia tych działań w sposób jasny i edukacyjny;

11. z zadowoleniem przyjmuje roczne sprawozdanie Trybunału Obrachunkowego dotyczące wspólnych przedsięwzięć Unii Europejskiej za rok budżetowy 2024 (zwane dalej „sprawozdaniem Trybunału"), które zawiera odrębne poświadczenie wiarygodności dla każdego wspólnego przedsięwzięcia w odniesieniu do jego rocznych sprawozdań finansowych i transakcji leżących u ich podstaw; podkreśla, że misja Trybunału ma kluczowe znaczenie dla należytego wykonania budżetu Unii i dla nadzoru nad budżetem; apeluje o kontynuację tej dobrej praktyki; z zadowoleniem przyjmuje współpracę wspólnych przedsięwzięć z Trybunałem podczas sporządzania sprawozdania Trybunału oraz odnotowuje wyjaśnienia dotyczące niektórych uwag i paragrafów objaśniających zawartych w odpowiedziach wspólnych przedsięwzięć;

12. zwraca uwagę na ogłoszenie Trybunału z 1 października 2025 r. dotyczące wprowadzenia, począwszy od roku budżetowego 2025, zmienionego podejścia do audytu wspólnych przedsięwzięć; zauważa, że zmiana ta została spowodowana między innymi ograniczeniami kadrowymi oraz zaprzestaniem kontroli wspólnych przedsięwzięć w ramach programu „Horyzont Europa" przez Służbę Audytu Wewnętrznego Komisji, która wcześniej przeprowadzała kontrole wspólnych przedsięwzięć, co ograniczyło dostępność uzupełniającego poświadczenia audytowego; zauważa ponadto, że nowe podejście przewiduje odpowiednią wielkość próby audytowej, konsolidację prac audytowych we wszystkich wspólnych przedsięwzięciach oraz wydawanie dwóch odrębnych poświadczeń wiarygodności, wspieranych dodatkowymi sprawozdaniami tematycznymi i specjalnymi; wzywa Trybunał do dopilnowania, aby zmieniona metodyka została wdrożona w odpowiednim terminie i aby nadal spełniała najwyższe standardy jakości kontroli, wiarygodności i pewności na potrzeby ochrony interesów finansowych Unii;

13. z zadowoleniem przyjmuje fakt, że 24 września 2024 r. Europejskie Centrum Kompetencji Przemysłowych, Technologicznych i Badawczych w dziedzinie Cyberbezpieczeństwa uzyskało autonomię finansową; w związku z tym zauważa, że w odniesieniu do roku budżetowego 2024 Trybunał przeprowadził po raz pierwszy audyt tego wspólnego przedsięwzięcia, oprócz audytu pozostałych jedenastu wspólnych przedsięwzięć;

14. podkreśla, że ma świadomość, iż w trakcie roku budżetowego 2024 na kilka wspólnych przedsięwzięć oddziaływały – lub mogły oddziaływać w istotnym stopniu – poważne wydarzenia, które prawdopodobnie wpływają na ich funkcjonowanie; odnotowuje w szczególności, że:

   a) działalność niektórych wspólnych przedsięwzięć była nadal silnie dotknięta skutkami rosyjskiej wojny napastniczej przeciwko Ukrainie; skutki te są szczególnie widoczne w zakłóceniach łańcuchów dostaw, opóźnieniach we wdrażaniu projektów oraz wzroście kosztów operacyjnych;

b) Stany Zjednoczone Ameryki anulowały bardzo dużą część programów zarządzanych przez Agencję Stanów Zjednoczonych ds. Rozwoju Międzynarodowego (USAID), w tym programy w dziedzinie globalnego zdrowia, co może skutkować ograniczeniem możliwości współfinansowania i współpracy dla dwóch wspólnych przedsięwzięć Unii Europejskiej działających w tym obszarze (Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inicjatywy w dziedzinie Innowacji w Ochronie Zdrowia oraz Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Programu EDCTP3 w dziedzinie Globalnego Zdrowia), a także ryzykiem związanym z łańcuchem dostaw i wdrażaniem oraz zwiększoną presją finansową i niepewnością dla Unii; zwraca jednak uwagę, że moment anulowania tych programów może również stanowić strategiczną szansę dla Unii na wzmocnienie jej roli w dziedzinie globalnego zdrowia, zwiększenie odporności oraz potwierdzenie jej przywództwa;

c) w rozporządzeniu Unii Europejskiej w sprawie sztucznej inteligencji ([9]), które weszło w życie 1 sierpnia 2024 r., ustanowiono wspólne ramy prawne dla systemów sztucznej inteligencji wysokiego ryzyka oraz obowiązki w zakresie przejrzystości; wiele wspólnych przedsięwzięć, w szczególności tych zaangażowanych w partnerstwa związane z technologiami cyfrowymi, innowacjami i sztuczną inteligencją, będzie musiało dostosować się do tych ram, co może wiązać się ze zwiększonymi wymogami w zakresie zgodności z przepisami, oceną ryzyka regulacyjnego oraz dostosowaniem zakresu projektów, wezwań do składania wniosków oraz zakresu odpowiedzialności różnych podmiotów uczestniczących we wdrażaniu projektów;

15. przypomina, że wspólne przedsięwzięcia muszą prowadzić swoją działalność zgodnie z zasadą należytego zarządzania finansami, przyczyniając się tym samym skutecznie do realizacji celów polityki Unii, a także do należytego wykonania budżetu Unii; niemniej jednak wyraża zaniepokojenie niektórymi elementami, które pojawiły się w ustaleniach Trybunału przedstawionych w niniejszej rezolucji;

Roczne sprawozdania finansowe

16. zauważa, że w sprawozdaniu Trybunału stwierdzono, iż roczne sprawozdania finansowe dwunastu skontrolowanych wspólnych przedsięwzięć za 2024 r. rzetelnie przedstawiają, we wszystkich istotnych aspektach, ich sytuację finansową na dzień 31 grudnia 2024 r., wyniki działalności oraz przepływy pieniężne i zmiany w aktywach netto za zakończony rok, zgodnie z ich regulaminami finansowymi oraz zasadami rachunkowości przyjętymi przez księgowego Komisji; zauważa ponadto, że w związku z tym Trybunał wydał opinie bez zastrzeżeń w odniesieniu do wiarygodności rocznych sprawozdań finansowych wspólnych przedsięwzięć;

17. zauważa, że w sprawozdaniu Trybunału stwierdzono, iż transakcje leżące u podstaw rocznych sprawozdań finansowych są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach; zauważa ponadto, że w związku z tym Trybunał wydał opinie bez zastrzeżeń na temat legalności i prawidłowości zarówno dochodów, jak i płatności leżących u podstaw rozliczeń wspólnych przedsięwzięć;

18. zauważa, że w rocznym sprawozdaniu finansowym Europejskiego Centrum Kompetencji Przemysłowych, Technologicznych i Badawczych w dziedzinie Cyberbezpieczeństwa za 2024 r. brakuje kompleksowych informacji na temat skumulowanych wkładów wniesionych przez członków przed uzyskaniem przez ten podmiot autonomii finansowej; w rocznym sprawozdaniu finansowym za 2024 r. nie ujawniono wkładów na poziomie programów „Horyzont Europa" i „Cyfrowa Europa", ani nie porównano łącznych wkładów z rocznymi celami wyznaczonymi dla każdego programu; popiera zalecenie Trybunału, aby Europejskie Centrum Kompetencji Przemysłowych, Technologicznych i Badawczych w dziedzinie Cyberbezpieczeństwa systematycznie gromadziło, monitorowało i przedstawiało informacje na temat dobrowolnych wkładów finansowych i wkładów rzeczowych państw członkowskich na działania wspólne oraz związanych z nimi kosztów administracyjnych;

19. zauważa, że ryzyko dla legalności i prawidłowości dochodów uznano za niskie w przypadku wszystkich wspólnych przedsięwzięć;

Zarządzanie budżetem i finansami

20. zauważa, że w 2024 r. całkowity dostępny budżet płatności dwunastu wspólnych przedsięwzięć skontrolowanych przez Trybunał wyniósł 3,2 mld EUR; zauważa, że zdaniem Trybunału całkowity dostępny budżet płatności obejmuje niewykorzystane środki z lat poprzednich, które wspólne przedsięwzięcia ponownie ujęły w budżecie na bieżący rok, jak również dochody przeznaczone na określony cel i środki przydzielone na następny rok; podkreśla w szczególności, że:

a) całkowity dostępny budżet w 2024 r. dla Wspólnego Przedsięwzięcia w celu Badań z zakresu Zarządzania Ruchem Lotniczym w Jednolitej Europejskiej Przestrzeni Powietrznej 3 wyniósł 112,7 mln EUR w środkach na zobowiązania w porównaniu z 111,2 mln EUR w 2023 r. oraz 110,6 mln EUR w środkach na płatności w porównaniu z 241,5 mln EUR w 2023 r.; rozumie, że zgodnie ze sprawozdaniem z zarządzania budżetem

([9]) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1689 z dnia 13 czerwca 2024 r. w sprawie ustanowienia zharmonizowanych przepisów dotyczących sztucznej inteligencji oraz zmiany rozporządzeń (WE) nr 300/2008, (UE) nr 167/2013, (UE) nr 168/2013, (UE) 2018/858, (UE) 2018/1139 i (UE) 2019/2144 oraz dyrektyw 2014/90/UE, (UE) 2016/797 i (UE) 2020/1828 (akt w sprawie sztucznej inteligencji) (Dz.U. L, 2024/1689, 12.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj).

i finansami Wspólnego Przedsięwzięcia w celu Badań z zakresu Zarządzania Ruchem Lotniczym w Jednolitej Europejskiej Przestrzeni Powietrznej 3 łączny wskaźnik wykonania budżetu na rok budżetowy 2024 wyniósł 42 % w przypadku środków na zobowiązania i 36 % w przypadku środków na płatności; odnotowuje, że te niskie wskaźniki zostały przewidziane przez wspólne przedsięwzięcie i wynikały głównie z wydatków operacyjnych; ponownie wyraża zaniepokojenie, zgłaszane w zeszłym roku, dotyczące niskiego wskaźnika wykonania środków na płatności przeznaczonych na wydatki infrastrukturalne i operacyjne, który spadł dodatkowo do 45 % w 2024 r., w porównaniu z 55 % w 2023 r.; ponadto zauważa, że w 2024 r. 3,1 mln EUR niewykorzystanych środków na płatności administracyjne przeniesiono do budżetu na 2025 r.; dodatkowo 11,3 mln EUR niewykorzystanych środków na płatności administracyjne odłożono do rezerwy na planowane przyszłe wydatki administracyjne; popiera zalecenie Trybunału, aby przy planowaniu budżetu na płatności administracyjne na 2027 r. Wspólne Przedsięwzięcie w celu Badań z zakresu Zarządzania Ruchem Lotniczym w Jednolitej Europejskiej Przestrzeni Powietrznej 3 w sposób proaktywny uwzględniło kwotę niewykorzystanych środków administracyjnych zgromadzonych do końca 2024 r.;

b) całkowity dostępny budżet w 2024 r. dla Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Ekologicznego Lotnictwa wyniósł 172,0 mln EUR w środkach na zobowiązania w porównaniu z 269 mln EUR w 2023 r. oraz 302,6 mln EUR w środkach na płatności w porównaniu z 486,0 mln EUR w 2023 r.; rozumie ponadto, że zgodnie ze sprawozdaniem z zarządzania budżetem i finansami Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Ekologicznego Lotnictwa łączny wskaźnik wykonania budżetu na rok budżetowy 2024 wyniósł 99,9 % w przypadku środków na zobowiązania i 84,4 % w przypadku środków na płatności (z wyłączeniem niewykorzystanych środków); zauważa, że niższy wskaźnik płatności wynoszący 84,4 % wynikał głównie z usług zrealizowanych, ale jeszcze niezafakturowanych, oraz z koncentracji wydatków na wstępie w odniesieniu do działań w 2025 r.; uznaje ogólnie dobre tempo wykonania budżetu; podkreśla jednak niski wskaźnik wykonania środków na płatności przeznaczonych na infrastrukturę i wydatki operacyjne oraz budżetu na płatności w ramach programu „Horyzont Europa", który w 2024 r. wyniósł odpowiednio tylko 67 % i 52 %; zauważa, że Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Ekologicznego Lotnictwa pilotażowo wdraża nowy system budżetowy, księgowy i finansowy Komisji (SUMMA), który nie jest jeszcze w pełni operacyjny; w związku z tym wzywa wspólne przedsięwzięcie do zapewnienia wiarygodności danych przez odpowiednie przetwarzanie ręczne oraz – w razie potrzeby – dodatkowe kontrole weryfikacyjne;

c) całkowity dostępny budżet w 2024 r. dla Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Inicjatywy w dziedzinie Innowacji w Ochronie Zdrowia wyniósł 269,8 mln EUR w środkach na zobowiązania w porównaniu z 223,2 mln EUR w 2023 r. oraz 205,7 mln EUR w środkach na płatności w porównaniu z 225,9 mln EUR w 2023 r.; rozumie, że zgodnie ze sprawozdaniem z zarządzania budżetem i finansami Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Inicjatywy w dziedzinie Innowacji w Ochronie Zdrowia łączny wskaźnik wykonania budżetu na rok budżetowy 2024 wyniósł 65,6 % w przypadku środków na zobowiązania i 94,6 % w przypadku środków na płatności; podkreśla niski wskaźnik wykonania środków na zobowiązania i środków na płatności przeznaczonych na wydatki operacyjne, który wyniósł 64,5 %; przyjmuje do wiadomości wyjaśnienia wspólnego przedsięwzięcia i wzywa je ogólnie do zadbania o odpowiednie tempo wykonania w odniesieniu do poszczególnych sekcji jego budżetu;

d) całkowity dostępny budżet w 2024 r. dla Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Czystego Wodoru wyniósł 215,1 mln EUR w środkach na zobowiązania w porównaniu z 268,9 mln EUR w 2023 r. oraz 150,7 mln EUR w środkach na płatności w porównaniu z 327,8 mln EUR w 2023 r.; rozumie ponadto, że zgodnie ze sprawozdaniem z zarządzania budżetem i finansami Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Czystego Wodoru łączny wskaźnik wykonania budżetu na rok budżetowy 2024 wyniósł 98 % w przypadku środków na zobowiązania i 84,3 % w przypadku środków na płatności, co wskazuje, że nie ma poważnych problemów związanych z tempem wykonania budżetu; podkreśla jednak niski wskaźnik wykonania środków na płatności przeznaczonych na infrastrukturę i wydatki operacyjne, który wyniósł tylko 58,2 %; odnotowuje wyjaśnienia przedstawione przez wspólne przedsięwzięcie; popiera zalecenie Trybunału, aby przy planowaniu budżetu na płatności administracyjne na 2027 r. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czystego Wodoru w sposób proaktywny uwzględniło kwotę niewykorzystanych środków administracyjnych zgromadzonych do końca 2024 r.;

e) całkowity dostępny budżet w 2024 r. dla Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Czipów wyniósł 1 062,8 mln EUR w środkach na zobowiązania w porównaniu z 835,7 mln EUR w 2023 r. oraz 724,4 mln EUR w środkach na płatności w porównaniu z 518,4 mln EUR w 2023 r.; rozumie ponadto, że zgodnie ze sprawozdaniem z zarządzania budżetem i finansami Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Czipów łączny wskaźnik wykonania budżetu na rok budżetowy 2024 wyniósł 99 % w przypadku środków na zobowiązania i 67 % w przypadku środków na płatności, co wskazuje, że utrzymują się pewne problemy, w szczególności niski wskaźnik wykonania środków na płatności przeznaczonych na wydatki operacyjne, który wyniósł 67 %, przy czym płatności w ramach programu „Cyfrowa Europa" były szczególnie niskie i wyniosły 6 %; przyjmuje do wiadomości wyjaśnienia wspólnego przedsięwzięcia, ale głęboko ubolewa nad utrzymującym się niskim wskaźnikiem wykonania i ogólnie wzywa wspólne przedsięwzięcie do zadbania o odpowiednie tempo wykonania w odniesieniu do poszczególnych sekcji jego budżetu;

f) całkowity dostępny budżet w 2024 r. dla Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Biotechnologicznej Europy Opartej na Obiegu Zamkniętym wyniósł 222,9 mln EUR w środkach na zobowiązania w porównaniu z 227,4 mln EUR w 2023 r. oraz 191,7 mln EUR w środkach na płatności w porównaniu z 137,4 mln EUR w 2023 r.; rozumie, że zgodnie ze sprawozdaniem z zarządzania budżetem i finansami Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Biotechnologicznej Europy Opartej na Obiegu Zamkniętym łączny wskaźnik wykonania budżetu na rok budżetowy 2024 wyniósł 96 % w przypadku środków na zobowiązania i 82 % w przypadku środków na płatności, co wskazuje na brak poważnych problemów związanych z tempem wykonania budżetu;

g) całkowity dostępny budżet w 2024 r. dla Wspólnego Europejskiego Przedsięwzięcia Kolejowego wyniósł 114,6 mln EUR w środkach na zobowiązania w porównaniu z 102,6 mln EUR w 2023 r. oraz 120,8 mln EUR w środkach na płatności w porównaniu z 120,3 mln EUR w 2023 r.; rozumie, że zgodnie ze sprawozdaniem z zarządzania budżetem i finansami Wspólnego Europejskiego Przedsięwzięcia Kolejowego łączny wskaźnik wykonania budżetu na rok budżetowy 2024 wyniósł 70 % w przypadku środków na zobowiązania i 64 % w przypadku środków na płatności; zauważa, że wskaźnik wykonania aktywnego budżetu operacyjnego EU-Rail w 2024 r. wyniósł 99,9 % w środkach na zobowiązania i 87,9 % w środkach na płatności; jest jednak zaniepokojony niskim ogólnym wskaźnikiem wykonania; przyjmuje do wiadomości wyjaśnienia wspólnego przedsięwzięcia w odniesieniu do tych niskich wskaźników, związane z koniecznością zachowania środków budżetowych na finansowanie drugiej fali projektów w obszarach sztandarowych, których umowy o udzielenie dotacji zostaną podpisane w 2026 r.; wzywa wspólne przedsięwzięcie do zadbania o odpowiednie tempo wykonania w odniesieniu do poszczególnych części jego budżetu; podkreśla w związku z tym znaczenie utrzymania wsparcia dla wspólnego przedsięwzięcia oraz zapewnienia prawidłowego wdrażania jego działań w świetle przewagi konkurencyjnej transportu kolejowego pod względem efektów środowiskowych, wykorzystania gruntów, zużycia energii oraz bezpieczeństwa;

h) całkowity dostępny budżet w 2024 r. dla Wspólnego Przedsięwzięcia w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali wyniósł 307,1 mln EUR w środkach na zobowiązania w porównaniu z 1 136 mln EUR w 2023 r. oraz 347,7 mln EUR w środkach na płatności w porównaniu z 1 058 mln EUR w 2023 r.; rozumie, że zgodnie ze sprawozdaniem z zarządzania budżetem i finansami Wspólnego Przedsięwzięcia w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali łączny wskaźnik wykonania budżetu na rok budżetowy 2024 wyniósł 72 % w przypadku środków na zobowiązania i 59 % w przypadku środków na płatności, co wskazuje, że nadal istnieją problemy związane z tempem wykonania budżetu; w szczególności podkreśla niski wskaźnik wykonania środków na płatności przeznaczonych na wydatki operacyjne, który wyniósł 59 %; przyjmuje do wiadomości wyjaśnienia wspólnego przedsięwzięcia; przypomina w tym kontekście, że wskaźnik realizacji płatności dotacji w ramach programu „Horyzont Europa” spadł w 2024 r. do 27 % (w porównaniu z 36 % w 2023 r.), głównie z powodu opóźnień w zakończeniu kontroli technicznych i finansowych *ex ante* sprawozdań beneficjentów; podkreśla również niski wskaźnik wykonania środków na płatności przeznaczonych na wydatki administracyjne, który wyniósł 61 %; przyjmuje do wiadomości wyjaśnienia wspólnego przedsięwzięcia przedstawione w jego pisemnych odpowiedziach na sprawozdanie Trybunału; uwzględnia dodatkowe informacje przedstawione przez wspólne przedsięwzięcie podczas jego wysłuchania przed Komisją Kontroli Budżetowej oraz ogólnie wzywa je do zadbania o właściwe tempo wykonania w odniesieniu do poszczególnych sekcji jego budżetu;

i) całkowity dostępny budżet w 2024 r. dla Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Inteligentnych Sieci i Usług wyniósł 132,6 mln EUR w środkach na zobowiązania w porównaniu z 134,7 mln EUR w 2023 r. oraz 132,8 mln EUR w środkach na płatności w porównaniu z 122,9 mln EUR w 2023 r.; rozumie ponadto, że zgodnie ze sprawozdaniem z zarządzania budżetem i finansami Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Inteligentnych Sieci i Usług łączny wskaźnik wykonania budżetu na rok budżetowy 2024 wyniósł 99 % w przypadku środków na zobowiązania i 96 % w przypadku środków na płatności, co wskazuje, że nie ma poważnych problemów związanych z tempem wykonania budżetu; odnotowuje niemniej jednak stosunkowo niskie wskaźniki realizacji w odniesieniu do budżetu administracyjnego, mianowicie w części dotyczącej wydatków infrastrukturalnych i operacyjnych, które wyniosły 59 % w przypadku środków na zobowiązania oraz 66 % w przypadku środków na płatności, oraz wzywa wspólne przedsięwzięcie do zadbania o lepsze wykonanie tej części jego budżetu administracyjnego;

j) całkowity dostępny budżet w 2024 r. dla Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Programu EDCTP3 w dziedzinie Globalnego Zdrowia wyniósł 224,6 mln EUR w środkach na zobowiązania w porównaniu z 136,4 mln EUR w 2023 r. oraz 80,3 mln EUR w środkach na płatności w porównaniu z 2,2 mln EUR w 2023 r.; rozumie, że zgodnie ze sprawozdaniem z zarządzania budżetem i finansami Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Programu EDCTP3 w dziedzinie Globalnego Zdrowia łączny wskaźnik wykonania budżetu na rok budżetowy 2024 wyniósł 98 % w przypadku środków na zobowiązania i 96 % w przypadku środków na płatności, co wskazuje, że nie ma poważnych problemów związanych z tempem wykonania budżetu; zauważa jednak niski wskaźnik wykonania środków na płatności w odniesieniu do części jego budżetu administracyjnego,

mianowicie wydatków infrastrukturalnych i kosztów operacyjnych, który wyniósł jedynie 37 % w przypadku środków na płatności; przyjmuje do wiadomości wyjaśnienia wspólnego przedsięwzięcia oraz wzywa je do podjęcia działań w celu zadbania o lepsze wykonanie tej części jego budżetu administracyjnego przy planowaniu budżetu na płatności administracyjne na 2027 r., w szczególności poprzez proaktywne uwzględnianie wielkości niewykorzystanych środków administracyjnych już nagromadzonych na koniec 2024 r.;

k) całkowity dostępny budżet w 2024 r. dla Europejskiego Centrum Kompetencji Przemysłowych, Technologicznych i Badawczych w dziedzinie Cyberbezpieczeństwa wyniósł 313,3 mln EUR w środkach na zobowiązania i 101,6 mln EUR w środkach na płatności; rozumie ponadto, że zgodnie ze sprawozdaniem z zarządzania budżetem i finansami za okres od 24 września 2024 r., kiedy wspólne przedsięwzięcie uzyskało autonomię finansową, do końca 2024 r., jego łączny wskaźnik wykonania budżetu wyniósł 90,5 % w przypadku środków na zobowiązania oraz 82 % w przypadku środków na płatności, co wskazuje, że nie zaobserwowano istotnych problemów związanych z tempem wykonania budżetu; zauważa jednak niski wskaźnik wykonania środków na płatności w odniesieniu do części jego budżetu administracyjnego, mianowicie sekcji dotyczącej budynków, IT i innych, który wyniósł jedynie 27,1 % w przypadku środków na płatności; przyjmuje do wiadomości wyjaśnienia wspólnego przedsięwzięcia oraz wzywa je do zadbania o lepsze wykonanie tej części jego budżetu administracyjnego;

l) całkowity dostępny budżet w 2024 r. dla Europejskiego Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej wyniósł 811,8 mln EUR w środkach na zobowiązania w porównaniu z 807 mln EUR w 2023 r. oraz 693,7 mln EUR w środkach na płatności w porównaniu z 631,5 mln EUR w 2023 r.; rozumie ponadto, że zgodnie ze sprawozdaniem z zarządzania budżetem i finansami Europejskiego Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej łączny wskaźnik wykonania budżetu na rok budżetowy 2024 wyniósł 92 % w przypadku środków na zobowiązania i 93 % w przypadku środków na płatności, co wskazuje, że nie ma już poważnych problemów związanych z tempem wykonania budżetu w porównaniu ze wskaźnikiem wykonania w 2023 r. wynoszącym 73 % w przypadku środków na zobowiązania; odnotowuje poprawę wskaźnika wykonania wydatków operacyjnych, który osiągnął 92 % w przypadku środków na zobowiązania i 93 % w przypadku środków na płatności w porównaniu z rokiem 2023, kiedy to wskaźnik wykonania środków na zobowiązania przeznaczonych na wydatki operacyjne wyniósł 70 %;

21. podkreśla potrzebę wzmocnienia przez wszystkie wspólne przedsięwzięcia wewnętrznych kontroli finansowych oraz ram przejrzystości, aby zagwarantować, że środki są przydzielane efektywnie i zgodnie ze strategicznymi celami Unii;

22. podziela obawy Trybunału dotyczące utrzymującego się niskiego poziomu wykorzystania środków budżetowych przez niektóre wspólne przedsięwzięcia przy realizacji ich budżetów operacyjnych i administracyjnych; wzywa zainteresowane wspólne przedsięwzięcia do przyspieszenia przyjęcia i skutecznego wdrożenia środków naprawczych w pełnej zgodności z zaleceniami Trybunału, aby zapobiec ponownemu wystąpieniu stwierdzonych nieprawidłowości; podkreśla, że gromadzenie niewykorzystanych środków powoduje powstanie nadwyżek gotówkowych, których nie można przeznaczyć na inne działania i programy Unii; uważa, że stale rosnące nadwyżki środków pieniężnych odzwierciedlają słabości realizmu budżetowego i zdolności realizacji programów; wzywa Komisję do wprowadzenia wymogu rocznego planu redukcji nadwyżek dla wspólnych przedsięwzięć z utrzymującymi się nadwyżkami, w tym mierzalnych celów pośrednich i wyraźnego powiązania z czynnikami przyczyniającymi się do opóźnień we wdrażaniu; wyraża szczególne zaniepokojenie:

a) faktem, że nadwyżka gotówkowa Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Czipów wzrosła w 2024 r., osiągając 479 mln EUR na koniec roku, w porównaniu z 438 mln EUR na koniec 2023 r.; przyjmuje do wiadomości wyjaśnienia wspólnego przedsięwzięcia; ponawia jednak apel do Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Czipów, aby unikało powtarzania się podobnych sytuacji, oraz z zadowoleniem przyjmuje ambitny cel ogłoszony przez wspólne przedsięwzięcie, aby rozwiązać tę kwestię do 2025 r.;

b) faktem, że nadwyżka gotówkowa Wspólnego Przedsięwzięcia w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali również wzrosła w 2024 r., osiągając 904,7 mln EUR na koniec roku, w porównaniu z 840,7 mln EUR na koniec 2023 r.; odnotowuje środki naprawcze, których wdrażanie rozpoczęto w 2024 r.; ponawia jednak apel do Wspólnego Przedsięwzięcia w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali o usprawnienie działań w celu uniknięcia ponownego wystąpienia podobnych sytuacji;

23. z zadowoleniem przyjmuje znaczną redukcję skumulowanej nadwyżki gotówkowej Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Ekologicznego Lotnictwa z 237 mln EUR na koniec 2023 r. do 105 mln EUR na koniec 2024 r., co oznacza spadek o 56 %; przyjmuje do wiadomości wyjaśnienie, że pozostała nadwyżka jest niezbędna do zapewnienia pokrycia potrzeb płatniczych w pierwszych czterech miesiącach 2025 r.; uznaje ten rozwój sytuacji za pozytywny krok w kierunku poprawy planowania finansowego i wykonania budżetu; podkreśla, że podejście to mogłoby stanowić dobry przykład dla innych wspólnych przedsięwzięć stojących wobec podobnych wyzwań;

24. podziela obawy Trybunału dotyczące utrzymujących się opóźnień we wnoszeniu wkładów przez członków do niektórych wspólnych przedsięwzięć, w szczególności w świetle ryzyka, że niektóre wspólne przedsięwzięcia mogą nie osiągnąć docelowych poziomów wkładów; wzywa zainteresowane wspólne przedsięwzięcia do kontynuowania wdrażania środków mających zapobiegać występowaniu takich sytuacji w przyszłości; przypomina, że osiągnięcie docelowych poziomów wkładów jest odpowiedzialnością i obowiązkiem zainteresowanych wspólnych przedsięwzięć, oraz że nieosiągnięcie tych celów stoi w sprzeczności z założeniami, na których opiera się idea wspólnych przedsięwzięć; w szczególności wyraża zaniepokojenie z powodu:

    a) sytuacji Wspólnego Przedsięwzięcia w celu Badań z zakresu Zarządzania Ruchem Lotniczym w Jednolitej Europejskiej Przestrzeni Powietrznej 3, w przypadku którego docelowy poziom wkładu operacyjnego jego członka, Eurocontrol, osiągnął jedynie 70 %, co spowodowało, że nie dysponowało ono planowanymi wkładami niezbędnymi do pełnego wdrożenia jego części programu „Horyzont 2020"; zauważa, że wkłady Eurocontrol były również niższe od celu w ramach programu „Horyzont Europa" na 2024 r., osiągając jedynie 16 % celu w wysokości 500 mln EUR; popiera zalecenie Trybunału, aby Wspólne Przedsięwzięcie w celu Badań z zakresu Zarządzania Ruchem Lotniczym w Jednolitej Europejskiej Przestrzeni Powietrznej 3 współpracowało z Eurocontrol na rzecz zwiększenia wkładów oraz monitorowało postępy w ujęciu rocznym;

    b) sytuacji Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Programu EDCTP3 w dziedzinie Globalnego Zdrowia, w przypadku którego na koniec 2024 r. poziom wkładów pieniężnych partnerów wnoszących wkład był bardzo niski i wyniósł 15,6 mln EUR, co stanowi 4 % celu w wysokości 400 mln EUR; zauważa, że obecny niedobór we wkładach może istotnie zmniejszyć efekt dźwigni działań wspólnego przedsięwzięcia, a tym samym zagrozić osiągnięciu jego celów programu; popiera zalecenie Trybunału, aby Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Programu EDCTP3 w dziedzinie Globalnego Zdrowia ustanowiło kompleksowy plan działania mający na celu identyfikację i przyciągnięcie dodatkowych partnerów wnoszących wkład z Europy i spoza niej, w celu wzmocnienia zdolności w zakresie badań naukowych i innowacji, zabezpieczenia dodatkowych wkładów finansowych oraz zapewnienia realizacji jego celów programowych;

    c) sytuacji Wspólnego Przedsięwzięcia w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali, która poprawiła się w porównaniu z ubiegłym rokiem, a wkłady członków prywatnych w ramach programów „Horyzont Europa" i „Cyfrowa Europa" na koniec 2024 r. pozostały na niezmienionym poziomie 0,3 % celu WRF na lata 2021–2027 w wysokości 900 mln EUR; ponownie podkreśla, że osiąganie docelowych poziomów wkładów powinno być traktowane jako obowiązek wspólnego przedsięwzięcia; przypomina zalecenie z poprzedniego roku, zgodnie z którym Wspólne Przedsięwzięcie w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali powinno ściśle współpracować z Komisją w procesie ponownej oceny obecnego celu dotyczącego wkładów członków prywatnych w ramach programów „Horyzont Europa" i „Cyfrowa Europa", aby zapewnić jego wykonalność; wzywa Komisję do ponownej oceny obecnego celu i z zadowoleniem przyjmuje trwający proces w tym zakresie;

Zamówienia i przetargi

25. zauważa, że w sprawozdaniu Trybunału za 2024 r. nie wskazano konkretnych problemów związanych z zamówieniami publicznymi i przetargami; podkreśla niemniej jednak znaczenie zamówień publicznych jako narzędzia realizacji celów polityki, takich jak autonomia strategiczna, innowacje oraz program środowiskowy i społeczny, konkurencja i pewność prawa; zachęca wspólne przedsięwzięcia, aby w zamówieniach publicznych w większym stopniu uwzględniały kryteria strategiczne dotyczące odpowiedzialności społecznej, zrównoważonego cyklu życia, bezpieczeństwa dostaw, odporności w dziedzinie cyberbezpieczeństwa, odporności i zdolności innowacyjnych; gratuluje niektórym wspólnym przedsięwzięciom, które już wdrażają takie praktyki (np. Europejskiemu Wspólnemu Przedsięwzięciu na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej, które w 2024 r. uwzględniło wymogi zrównoważonego rozwoju w ponad 50 % swoich postępowań o udzielenie zamówienia);

26. z zadowoleniem przyjmuje inicjatywy międzyorganizacyjne podejmowane przez wspólne przedsięwzięcia w zakresie zamówień publicznych i zarządzania umowami dotyczące kwestii będących przedmiotem wspólnego zainteresowania i wspólnych zastosowań, które ułatwiły wykorzystanie dostępnych zasobów w sposób efektywny ekonomicznie i zwiększyły ich siłę negocjacyjną;

27. wzywa wszystkie wspólne przedsięwzięcia do zintensyfikowania działań na rzecz równości płci na wszystkich szczeblach w celu uwzględnienia równowagi płci we wszystkich działaniach związanych z zamówieniami publicznymi, dotacjami i przetargami, zgodnie z zasadami osiągnięć, doskonałości i równych szans, oraz do zagwarantowania, że przy podejmowaniu decyzji o wyborze i finansowaniu należycie uwzględnia się wyniki;

28. wzywa wszystkie wspólne przedsięwzięcia do systematycznego uwzględniania równowagi geograficznej we wszystkich procedurach zamówień i udzielania dotacji, przy zachowaniu konkurencji, jakości i doskonałości, oraz do należytego uzasadniania przypadków, w których nie osiągnięto odpowiedniej dystrybucji; wzywa do zwrócenia szczególnej uwagi na państwa członkowskie i regiony o niższych dochodach lub ograniczonych zdolnościach innowacyjnych, tak aby wspierać te obszary i zagwarantować, że za pomocą wspólnych przedsięwzięć zmniejsza się dysproporcje w poziomach rozwoju, a także zapewniać sprawiedliwy i równy przebieg transformacji technologicznej i energetycznej oraz zachować spójność regionalną; podkreśla, że finansowanie powinno nadal przynosić wyraźną europejską wartość dodaną, ze szczególnym uwzględnieniem MŚP;

29. podkreśla potrzebę sprawiedliwej i równej geograficznej dystrybucji finansowania wspólnych przedsięwzięć, ze szczególnym uwzględnieniem regionów o niższej zdolności innowacyjnej oraz MŚP, przy jednoczesnym zachowaniu otwartej konkurencji i zapewnieniu, aby finansowane projekty miały wyraźną europejską wartość dodaną;

Dobrostan pracowników, rekrutacja i równowaga płci

30. wyraża zaniepokojenie stanem obsadzenia stanowisk we Wspólnym Przedsięwzięciu w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali, w szczególności powolnym tempem rekrutacji, oraz wzywa wspólne przedsięwzięcie do usprawnienia procedur, aby niezwłocznie zapewnić obsadzenie wszystkich wolnych stanowisk;

31. odnotowuje postrzegane niezadowolenie wśród pracowników Europejskiego Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej, które ujawniło się w niedawnym badaniu pracowniczym, oraz jego wpływ na dobrostan tych pracowników; podkreśla, że pracownicy powinni móc pracować w środowisku zapewniającym bezpieczeństwo fizyczne i psychiczne; podkreśla ponadto znaczenie utrzymania wiedzy instytucjonalnej; w związku z tym z ubolewaniem odnotowuje utrzymujące się wysokie uzależnienie tego wspólnego przedsięwzięcia od zewnętrznych dostawców usług; wzywa wspólne przedsięwzięcie do niezwłocznego podjęcia działań w celu rozwiązania tych kwestii;

32. ponawia apel o spójną, przejrzystą i sprawiedliwą politykę kadrową we wszystkich wspólnych przedsięwzięciach, zapewniającą inkluzywne warunki pracy, rozwój kariery, równowagę między życiem zawodowym a prywatnym oraz wsparcie w zakresie zdrowia psychicznego; z zadowoleniem przyjmuje stosowanie elastycznej organizacji pracy i podkreśla, że takie działanie powinno mieć na celu zapewnienie elastyczności organizacyjnej odpowiadającej potrzebom kadrowym wspólnych przedsięwzięć; wzywa do poprawy zdolności przyciągania wysoko wyspecjalizowanych talentów, przy jednoczesnym zapewnieniu godnych i stabilnych warunków pracy oraz wspieraniu przejrzystego wewnętrznego rozwoju kariery;

33. z zadowoleniem przyjmuje postępy wspólnych przedsięwzięć w poprawie jakości i dostępności danych dotyczących równowagi płci oraz dystrybucji geograficznej wśród pracowników i w strukturach zarządzania; podkreśla, że lepsze dane zwiększają rozliczalność i umożliwiają bardziej ukierunkowane działania na rzecz wspierania różnorodności, zapewnienia sprawiedliwej reprezentacji członków oraz wspierania zdrowego i produktywnego środowiska pracy we wspólnych przedsięwzięciach;

34. wzywa wszystkie wspólne przedsięwzięcia do promowania zrównoważonej reprezentacji na stanowiskach kierowniczych i decyzyjnych, przy pełnym poszanowaniu procedur wyboru opartych na kompetencjach, oraz do monitorowania postępów w sposób proporcjonalny i przejrzysty; podkreśla znaczenie rozwiązania problemu zróżnicowania wynagrodzenia ze względu na płeć i wspierania równych szans w zakresie rozwoju kariery zawodowej; zauważa w tym kontekście pozytywne zmiany we Wspólnym Przedsięwzięciu w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali, w którym 72,5 % pracowników stanowią kobiety, 27,5 % mężczyźni, a rozszerzony zespół kierowniczy składa się w 40 % z mężczyzn i w 60 % z kobiet;

35. podkreśla, że wspólne przedsięwzięcia muszą dopilnować, aby finansowane projekty były zgodne z obowiązującymi standardami społecznymi i normami pracy, przyczyniały się do zrównoważonego wzrostu gospodarczego, innowacji, konkurencyjności i wysokiej jakości miejsc pracy w Unii, oraz były zgodne z zasadami sprawiedliwej transformacji;

36. wzywa wspólne przedsięwzięcia do rozwijania ustrukturyzowanej współpracy z europejskimi uniwersytetami, aby skuteczniej docierać do młodych absolwentów oraz wzmocnić przyszłe rekrutacje; zachęca wspólne przedsięwzięcia do promowania mobilności akademickiej i zawodowej oraz mobilności naukowców, a także do przyjęcia środków wspierających rozwój kapitału ludzkiego, w szczególności młodych pracowników, inżynierów i naukowców, w tym do integracji projektów inwestycyjnych z kształceniem, szkoleniem i uczeniem się w miejscu pracy, aby zagwarantować trwałe innowacje, ciągłość siły roboczej oraz długoterminową konkurencyjność gospodarki europejskiej;

Systemy zarządzania i kontroli

37. z zadowoleniem przyjmuje prace Trybunału dotyczące badania wydatków operacyjnych wspólnych przedsięwzięć w zakresie badań naukowych i innowacji, obejmujące próbę 33 losowo wybranych transakcji dotyczących umów o udzielenie dotacji z 2024 r. (płatności okresowe lub końcowe oraz rozliczenia zaliczek) na poziomie beneficjentów końcowych; jest zaniepokojony wynikami tej kontroli, która wykazała utrzymujące się błędy systemowe; zauważa, że błędy te dotyczą głównie nieprawidłowego deklarowania kosztów osobowych przez beneficjentów, w tym obliczania stawek godzinowych lub dziennych, uwzględniania kosztów pośrednich przy

obliczaniu kosztów jednostkowych, deklarowania kosztów podwykonawstwa jako kosztów osobowych, oraz uwzględniania niekwalifikowalnych kosztów wyposażenia; wzywa wspólne przedsięwzięcia do wyeliminowania tych niedociągnięć; ponadto wzywa Komisję i Wspólną Służbę Audytu do przedłożenia organowi udzielającemu absolutorium skonsolidowanej analizy podstawowych przyczyn powtarzających się błędów związanych z kosztami osobowymi we wspólnych przedsięwzięciach oraz do wspierania zharmonizowanych wytycznych zapobiegawczych, ukierunkowanych kontroli *ex ante* beneficjentów wysokiego ryzyka oraz korekt finansowych w przypadku wykrycia podobnych błędów;

38. z zadowoleniem przyjmuje prace Trybunału dotyczące badania wydatków Europejskiego Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej, obejmujące próbę 30 losowych transakcji; zauważa, że Trybunał wykrył jeden przypadek, w którym istotna modyfikacja dwóch umów dotyczących nieruchomości nie była przedmiotem nowego postępowania o udzielenie zamówienia; wzywa Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej do dopilnowania, by istotne zmiany w umowach systematycznie prowadziły do ponownej oceny zamówień, w tym do przeglądu prawnego i publikacji jasnego uzasadnienia, oraz do poinformowania organu udzielającego absolutorium o podjętych działaniach naprawczych;

39. wyraża zaniepokojenie ustaleniem Trybunału, że do grudnia 2024 r. jedynie cztery wspólne przedsięwzięcia (Wspólne Europejskie Przedsięwzięcie Kolejowe, Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Ekologicznego Lotnictwa, Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inicjatywy w dziedzinie Innowacji w Ochronie Zdrowia i Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów) sfinalizowały oparty na analizie ryzyka system kontroli płatności dotacji w ramach programu „Horyzont Europa", pomimo oczekiwanego wzrostu takich płatności; przypomina, że solidne, systematyczne i scentralizowane ramy kontroli oparte na analizie ryzyka mają zasadnicze znaczenie dla zapewnienia kontroli *ex ante* beneficjentów wysokiego ryzyka, działań następczych w związku z ustaleniami audytu oraz rzetelnych poświadczeń wiarygodności wydawanych przez dyrektorów; podkreśla, że prace w zakresie audytu i kontroli powinny koncentrować się na obszarach podwyższonego ryzyka finansowego i ryzyka związanego z wynikami, natomiast w przypadku powtarzających się operacji niskiego ryzyka należy korzystać z uproszczonych metod weryfikacji; zwraca uwagę, że takie podejście może poprawić pewność i znacznie zmniejszyć obciążenie administracyjne beneficjentów i państw uczestniczących; wzywa wszystkie pozostałe wspólne przedsięwzięcia do sfinalizowania i wdrożenia ram kontroli opartych na analizie ryzyka w odniesieniu do płatności z tytułu dotacji w ramach programu „Horyzont Europa"/programu „Cyfrowa Europa", w tym: (i) na jasnej punktowej ocenie ryzyka związanego z beneficjentami i projektami, (ii) wzmożonych kontrolach *ex ante* w przypadkach wysokiego ryzyka, (iii) systematycznym włączaniu informacji zwrotnych na temat wyników kontroli *ex post* do planowania przyszłych kontroli oraz (iv) spójności informacji przedstawianych w poświadczeniu wiarygodności dyrektora wykonawczego;

40. wyraża zaniepokojenie, że system zarządzania ryzykiem Europejskiego Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej nie odzwierciedla w wystarczającym stopniu istotnego ryzyka wynikającego z przeglądu założeń bazowych projektu ITER w 2024 r., w tym horyzontalnych konsekwencji w obszarze zasobów ludzkich; zauważa, że narzędzie informatyczne wspólnego przedsięwzięcia służące zarządzaniu ryzykiem nie zawiera pełnych i aktualnych informacji dotyczących kluczowych zagrożeń, w tym ich rzeczywistego lub prawdopodobnego występowania oraz skutków finansowych, co osłabia wsparcie dla procesów decyzyjnych kierownictwa i jego zdolność do określania poziomu narażenia oraz podejmowania działań ograniczających ryzyko; wzywa wspólne przedsięwzięcie do usunięcia tych problemów przez wdrożenie odpowiednich środków w odpowiednim terminie;

Nadużycia finansowe, etyka i konflikty interesów

41. z zadowoleniem przyjmuje fakt, że żadne z ustaleń Trybunału za 2024 r. nie wymagało zgłoszenia podejrzenia nadużycia finansowego do Europejskiego Urzędu ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) ani do Prokuratury Europejskiej (EPPO);

42. przyjmuje do wiadomości informacje przekazane przez wspólne przedsięwzięcia na temat ich działań związanych z zapobieganiem nadużyciom finansowym, ich wykrywaniem i korygowaniem; wzywa wspólne przedsięwzięcia do zintensyfikowania współpracy i wymiany informacji z OLAF-em oraz – w stosownych przypadkach – z EPPO, w tym do systematycznego zgłaszania podejrzeń nadużyć finansowych; do wzmocnienia kontroli *ex ante* i *ex post* w zakresie zarządzania dotacjami, zestawień poniesionych wydatków, zamówień publicznych oraz weryfikacji rezultatów; do konsekwentnego i niezwłocznego stosowania środków korygujących oraz odzyskiwania środków finansowych, przy jednoczesnym uwzględnieniu zdobytych doświadczeń w przyszłych procedurach; oraz do przedstawiania corocznych, rzetelnych sprawozdań dotyczących skuteczności środków zwalczania nadużyć finansowych, popartych jasnymi wskaźnikami ilościowymi i jakościowymi;

43. zauważa, że wspólne przedsięwzięcia zarządzają kwotą 38,5 mld EUR na lata 2021–2027, co stanowi ponad dwukrotność w porównaniu z poprzednim okresem, i podkreśla, że aby zagwarantować optymalne wykorzystanie tak znaczących zasobów, potrzebne jest solidne monitorowanie wyników; wzywa wspólne przedsięwzięcia do przyjęcia wspólnych ram pomiaru wyników i wpływu, co zagwarantuje, że sprawozdania na temat wyników nie będą ograniczały się do zgodności z przepisami finansowymi; podkreśla, że skutecznemu nadzorowi nad wynikami muszą towarzyszyć wysoka przejrzystość działań wspólnych przedsięwzięć oraz zabezpieczenia w zakresie

konfliktu interesów dla członków ich organów zarządzających; w związku z tym wzywa do systematycznej publikacji oświadczeń o interesach członków organów zarządzających, obejmujących powiązania finansowe, zawodowe lub osobiste z podmiotami korzystającymi z finansowania wspólnego przedsięwzięcia; apeluje o wprowadzenie okresu karencji w odniesieniu do członków kadry kierowniczej przed podjęciem przez nich nowych stanowisk w organizacjach otrzymujących wsparcie, i wymaga, by członkowie komitetów naukowych, niezależni eksperci lub członkowie komitetów oceniających należycie podpisywali oświadczenia o braku konfliktu interesów;

Kwestie budzące zaniepokojenie dotyczące Europejskiego Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej oraz Wspólnego Przedsięwzięcia w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali

44. wskazuje, że oprócz kwestii zidentyfikowanych powyżej, na szczególną uwagę zasługują następujące kwestie dotyczące Europejskiego Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej oraz Wspólnego Przedsięwzięcia w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali;

45. uznaje, że ITER jest projektem o bezprecedensowej skali i ambicjach, w którym uczestniczy 35 partnerów międzynarodowych i w którym Unia, jako gospodarz i główny uczestnik, odgrywa kluczową rolę w promowaniu długoterminowej wizji energetycznej Europy i jej wiodącej pozycji naukowej; podkreśla, że w czerwcu 2024 r. organizacja ITER przedłożyła Radzie ITER zaktualizowany plan projektu, wprowadzający nowe założenia podstawowe zastępujące te zatwierdzone w 2016 r., przesuwające zakończenie fazy montażu z 2025 r. (pierwsza plazma) na 2035 r. (rozpoczęcie badań) oraz przedłużające całkowite zakończenie projektu z 2042 r. na 2059 r.; zauważa, że w związku z tym zobowiązania dostawcze Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej wzrastają z 21,6 mld EUR do 25,8 mld EUR w cenach z 2024 r., co oznacza konieczność wniesienia dodatkowych 4,2 mld EUR wkładów przez Euratom i Francję do budżetu operacyjnego wspólnego przedsięwzięcia; z niepokojem zauważa, że szacowany wzrost kosztów wynikający ze zrewidowanych założeń podstawowych ITER zaproponowanych przez ITER-IO w lipcu 2024 r. nie został jeszcze formalnie przyjęty przez Radę ITER; podkreśla w związku z tym, że aby utrzymać wiodącą rolę Unii w badaniach nad syntezą jądrową, potrzebne jest terminowe i pełne sformalizowanie oraz wdrożenie zmienionych założeń ITER;

46. podziela obawy wyrażone przez Trybunał, że proponowane zmienione założenia podstawowe projektu ITER znacznie zwiększają narażenie Europejskiego Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej na ryzyko techniczne, prawne i finansowe; zauważa, że długoterminowa trwałość projektu może zostać zagrożona przez wzrost kosztów, ciągłe opóźnienia w realizacji kluczowych celów pośrednich, a także przez nasilającą się konkurencję ze strony inicjatyw w dziedzinie syntezy jądrowej w państwach trzecich, co łącznie może osłabić znaczenie i wiodącą pozycję projektu ITER; podkreśla, że utrzymuje się znaczna niepewność prawa i zarządzania, w szczególności możliwość, że członkowie mogą odmówić zatwierdzenia przedłużenia umowy ITER na okres po 2042 r., lub że francuski dekret dotyczący pełnienia roli państwa przyjmującego może utracić moc przed rozpoczęciem eksploatacji reaktora, co zagraża jasności prawa i rozliczalności; ponadto z niepokojem zauważa, że skala przewidywanych modyfikacji technicznych może mieć daleko idące konsekwencje dla innowacyjnego potencjału projektu i jego opłacalności ekonomicznej; uważa, że obawy te pogłębia rosnąca presja finansowa, ponieważ wyższe wkłady wymagane od Unii oraz od Francji budzą wątpliwości co do tego, czy takie finansowanie będzie możliwe do utrzymania w przyszłych WRF lub przez państwo przyjmujące; podkreśla w związku z tym potrzebę solidnego planowania finansowego, silnego i spójnego zarządzania, rygorystycznego monitorowania i jasnych wskaźników efektywności Wspólnego Przedsięwzięcia, wzmocnionego zarządzania ryzykiem oraz ciągłej poprawy rozliczalności i przejrzystości między Wspólnym Przedsięwzięciem, organizacją ITER i władzą budżetową Unii; podkreśla potrzebę dalszego wzmocnienia kontroli kosztów, finansowania opartego na realizacji celów pośrednich i niezależnego nadzoru nad wynikami oraz rozwiązania problemu niepewności prawa za pomocą wiążących zobowiązań dotyczących ram na okres po 2042 r. i obowiązków państwa przyjmującego; podkreśla, że biorąc pod uwagę skalę, czas trwania i zwiększone koszty projektu ITER, dalsze finansowanie unijne należy oceniać nie tylko pod kątem technicznych etapów pośrednich, ale również pod kątem kosztów alternatywnych i dodatkowości klimatycznej, aby zapewnić europejską wartość dodaną i strategiczną autonomię;

47. podkreśla zalecenie Trybunału, aby Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej poprawiło skuteczność zarządzania ryzykiem przez udoskonalenie swojego narzędzia informatycznego do zarządzania ryzykiem, dzięki czemu można by uzyskiwać pełne informacje na temat istotnych kluczowych zagrożeń wynikających z założeń podstawowych z 2024 r.; podkreśla ogólne znaczenie zarządzania strategicznego Wspólnym Przedsięwzięciem dla zagwarantowania, że ITER pozostanie istotny pod względem naukowym i gospodarczym poprzez systematyczną ocenę postępów w stosunku do globalnych konkurentów i zachowanie zdolności innowacyjnych w ramach długoterminowego zrównoważonego modelu finansowania; podkreśla w związku z tym potrzebę restrukturyzacji Wspólnego Przedsięwzięcia i realokacji jego zasobów ludzkich, ograniczenia nieproporcjonalnego korzystania z usługodawców zewnętrznych oraz zapewnienia lepszego planowania zasobów i zarządzania nimi zgodnie z ramami etycznymi Wspólnego Przedsięwzięcia;

48. podkreśla newralgiczne kwestie związane z Europejskim Wspólnym Przedsięwzięciem na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej w świetle utrzymującego się zaangażowania Rosji oraz odnotowuje wyjaśnienia przedstawione podczas wysłuchania w Komisji Kontroli Budżetowej Parlamentu dotyczące zabezpieczeń wprowadzonych w celu ograniczenia powiązanych zagrożeń prawnych, strategicznych i związanych z bezpieczeństwem; ponownie wzywa do zachowania najwyższego poziomu czujności we współpracy z partnerami międzynarodowymi, takimi jak Rosja, przy pełnym poszanowaniu obowiązujących unijnych środków ograniczających;

49. ponownie wyraża zaniepokojenie utrzymującym się udziałem Rosji w projekcie ITER; wzywa Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej do dopilnowania, by ściśle i w pełni egzekwowano unijne sankcje wobec Rosji, w tym ograniczenia w zakresie zamówień dotyczących komponentów przeznaczonych do europejskich dostaw na potrzeby ITER; wzywa Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej do ograniczenia do minimum wszelkiej utrzymującej się zależności od Rosji oraz do unikania jakichkolwiek dwustronnych kontaktów i zobowiązań z tym krajem, które mogłyby zagrozić strategicznym interesom i wartościom Unii; z zadowoleniem odnotowuje fakt, że Rosja nie objęła przewodnictwa w Radzie ITER przez ostatnie dwa lata, choć zgodnie z zasadą rotacji przewodnictwa było to przewidziane; z zadowoleniem odnotowuje, że zasady dotyczące praw własności intelektualnej w umowie ITER gwarantują, iż projekt dysponuje wszystkimi zasobami intelektualnymi niezbędnymi do jego pomyślnego rozwoju i funkcjonowania, co zapewnia pełną niezależność od rosyjskich praw własności intelektualnej; zauważa, że Rosja wywiązała się ze wszystkich zobowiązań dotyczących wkładu rzeczowego wynikających z umowy ITER; podkreśla, że działania wspólnych przedsięwzięć unijnych powinny przyczyniać się do dywersyfikacji łańcuchów dostaw, aby osiągnąć pełną suwerenność technologiczną;

50. podkreśla zalecenie Trybunału, aby Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej wzmocniło swój system zarządzania ryzykiem przez uwzględnienie wszystkich zagrożeń horyzontalnych wynikających z założeń podstawowych z 2024 r.;

51. ponawia głębokie zaniepokojenie następującymi niedociągnięciami w zarządzaniu zasobami ludzkimi zidentyfikowanymi w Europejskim Wspólnym Przedsięwzięciu na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej:

    a) niedawne badanie Pulse Survey przeprowadzone wśród pracowników wykazało, że respondenci wskazują na rozpowszechnione konflikty interpersonalne (77 %), przemoc psychiczną (9,9 %), molestowanie seksualne (7,3 %) oraz przemoc fizyczną (4,7 %); wzywa wspólne przedsięwzięcie do poważnego potraktowania wyników tego badania oraz do niezwłocznego podjęcia konkretnych działań następczych w celu rozwiązania tej sytuacji; podkreśla znaczenie dobrostanu pracowników;

    b) utrzymujące się wysokie uzależnienie wspólnego przedsięwzięcia od zewnętrznych dostawców usług – w 2024 r. wspólne przedsięwzięcie korzystało z 313 zewnętrznych dostawców usług i zatrudniało 438 pracowników statutowych; z zadowoleniem przyjmuje środki przyjęte przez wspólne przedsięwzięcie, w tym przyjęcie w 2024 r. polityki regulującej zasady definiowania, planowania i korzystania z usług zewnętrznych dostawców usług, a także decyzję z 2025 r. o scentralizowaniu koordynacji i zarządzania tymi usługami, które są obecnie wdrażane; wzywa wspólne przedsięwzięcie do dalszego raportowania postępów w swoich rocznych sprawozdaniach z działalności;

52. ponownie wyraża zaniepokojenie stanem rekrutacji we Wspólnym Przedsięwzięciu w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali, które otrzymało 39 dodatkowych stanowisk do obsadzenia do końca roku budżetowego 2023 w celu wykorzystania znacznych środków finansowych otrzymanych w obecnych WRF, przy czym na koniec 2024 r. 14 z 39 etatów pozostawało nadal nieobsadzonych; wzywa Wspólne Przedsięwzięcie w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali do podjęcia działań w celu jak najszybszego osiągnięcia docelowego poziomu rekrutacji, ponieważ dalsze funkcjonowanie przy niedostatecznej liczbie pracowników może uniemożliwiać realizację jego działań oraz osiągnięcie jego celów;

53. podkreśla znaczenie zapewnienia suwerenności cyfrowej w badaniach finansowanych ze środków Unii; podkreśla w tym kontekście kluczową rolę Wspólnego Przedsięwzięcia w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali, Europejskiego Centrum Kompetencji Przemysłowych, Technologicznych i Badawczych w dziedzinie Cyberbezpieczeństwa, Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Czipów oraz Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Inteligentnych Sieci i Usług, które powinny nadawać priorytet projektom wzmacniającym autonomię Unii w dziedzinie półprzewodników, sztucznej inteligencji i cyberbezpieczeństwa; wzywa Komisję do dopilnowania, aby projekty wspierane przez wspólne przedsięwzięcia: i) nie były nadmiernie uzależnione od dostawców z państw trzecich w zakresie technologii o znaczeniu krytycznym; ii) skutecznie wzmacniały odporność przemysłową i strategiczną autonomię Unii; oraz iii) aktywnie wspierały rozwój krajowych zdolności badawczo-innowacyjnych w strategicznych sektorach cyfrowych;

54. ponownie wyraża zaniepokojenie, że w 2024 r. wskaźnik wykonania budżetu płatności dotacji w ramach programu „Horyzont 2020" we Wspólnym Przedsięwzięciu w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali spadł dodatkowo do 27 % w porównaniu z 36 % w 2023 r.; zauważa, że w 2024 r. wskaźniki wykonania środków na zobowiązania i środków na płatności w odniesieniu do działań inwestycyjnych w ramach programu „Cyfrowa Europa" pozostawały bardzo niskie i wyniosły odpowiednio 22 % oraz 19 %, w porównaniu z 89 % oraz 18 % w 2023 r.; przyjmuje do wiadomości wyjaśnienia przedstawione przez Wspólne Przedsięwzięcie w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali, niemniej jednak wzywa je do zadbania o prawidłowe wykonanie wszystkich części jego budżetu operacyjnego;

55. zauważa, że zgodnie ze sprawozdaniem Trybunału wkłady członków prywatnych Wspólnego Przedsięwzięcia w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali w ramach programu „Horyzont 2020" pozostają niskie; ich wkłady rzeczowe na działania operacyjne wyniosły zaledwie 20,0 mln EUR, co stanowi wartość znacznie poniżej minimalnego poziomu 420,0 mln EUR określonego w rozporządzeniu ustanawiającym wspólne przedsięwzięcie; przypomina o potrzebie zmiany ustaleń finansowych wspólnego przedsięwzięcia, które ograniczają jego zdolność do zapewnienia skutecznej współpracy z sektorem prywatnym oraz uniemożliwiają mu właściwe ilościowe określenie wkładu sektora prywatnego w realizację celów wspólnego przedsięwzięcia;

Uwagi na temat działań podjętych przez wspólne przedsięwzięcia w następstwie poprzedniej procedury udzielania absolutorium

56. z zadowoleniem przyjmuje fakt, że wspólne przedsięwzięcia opracowały sprawozdanie uzupełniające do rezolucji Parlamentu zawierającej uwagi stanowiące integralną część decyzji w sprawie absolutorium z wykonania budżetu wspólnych przedsięwzięć za rok budżetowy 2023; zauważa, że sprawozdania te w zadowalającym stopniu przedstawiają opinie wspólnych przedsięwzięć na temat kwestii podkreślonych przez Parlament;

57. z zadowoleniem przyjmuje fakt, że sprawozdanie Trybunału zawiera również analizę działań następczych wspólnych przedsięwzięć w związku z wcześniejszymi uwagami i zaleceniami dotyczącymi działań opublikowanymi przez Trybunał; zauważa w tym kontekście, że do końca 2024 r. uwzględniono mniej niż połowę uwag z lat poprzednich: spośród 44 uwag 18 zamknięto, natomiast 26 pozostało otwartych; w odniesieniu do zaleceń Trybunału z okresu 2021–2023 większość została wdrożona przynajmniej częściowo; ponadto spośród czterech zaleceń z terminem realizacji w 2024 r. dwa zostały w pełni wdrożone przez wszystkie wspólne przedsięwzięcia, jedno zostało w pełni wdrożone przez część z nich i częściowo przez pozostałe, a jedno zostało wdrożone częściowo; spośród pozostałych ośmiu zaleceń o późniejszych terminach realizacji jedno zostało wdrożone w pełni, sześć częściowo, a jedno nie zostało jeszcze wdrożone, ponieważ zależy to od Komisji; wzywa wszystkie wspólne przedsięwzięcia do dalszego wdrażania zaleceń Trybunału oraz do składania sprawozdań z postępów Trybunałowi i Parlamentowi;

Wezwanie do podjęcia działań następczych

58. wzywa każde wspólne przedsięwzięcie, którego dotyczy procedura udzielenia absolutorium za rok budżetowy 2024, do sporządzenia indywidualnego sprawozdania uzupełniającego dotyczącego wszystkich działań podjętych w celu rozwiązania konkretnych kwestii wymienionych w niniejszej rezolucji oraz do przedłożenia Parlamentowi tego sprawozdania uzupełniającego podpisanego przez dyrektora (wykonawczego) wspólnego przedsięwzięcia nie później niż do 30 września 2026 r.;

59. podkreśla, że sprawozdania uzupełniające mogą również zawierać ogólne opinie wspólnych przedsięwzięć na temat tej rezolucji i innych kwestii istotnych dla organu udzielającego absolutorium; wzywa wspólne przedsięwzięcia do dokładnego przygotowania tych sprawozdań, obejmujących wszystkie kwestie poruszone przez Parlament w odniesieniu do ich działalności, oraz do wykonania tego zadania w sposób oparty na współpracy i zaufaniu.